

บทที่ 3

วิธีวิจัย

การวิจัย เรื่องแนวทางการพัฒนาตลาดดอกไม้ตลาดต้นลำไยเพื่อส่งเสริมภูมิทัศน์เมือง
เชียงใหม่ มุ่งหาข้อมูลเชิงลึกของลักษณะทางกายภาพและทางสังคมของตลาดดอกไม้ตลาดต้นลำไย
จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้การสังเกต (Observation) และการสัมภาษณ์ (Interview) มีการดำเนินงาน
ตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

3.1 การออกแบบวิธีการศึกษา

การออกแบบวิธีวิจัยได้พิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการศึกษาเป็นหลักเพื่อสร้างคำถาม
วิจัยจากวัตถุประสงค์ประกอบด้วย 1) เพื่อค้นหาองค์ประกอบในเชิงภาพและสังคมภายในของตลาด
ดอกไม้ตลาดต้นลำไย 2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาองค์ประกอบเชิงพื้นที่และสังคม เพื่อส่งเสริม
สภาพแวดล้อมกายภาพตลาดดอกไม้ต้นลำไย เชียงใหม่

ในการศึกษาได้สร้างคำถามวิจัยขึ้นมาจากวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อค้นหาองค์ประกอบในเชิงภาพและสังคมภายในของตลาดไม้ดอกไม้ต้นลำไย มีคำถาม
วิจัยดังต่อไปนี้
 - ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยกลุ่มผู้ค้าและกลุ่มผู้ซื้อว่าเป็นอย่างไร
 - การแบ่งพื้นที่และการใช้พื้นที่ของตลาดอย่างไร
 - รูปแบบ การจัดวาง และการใช้งานภายในร้านค้านั้นคืออะไร
 - ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้งาน มีความสัมพันธ์ต่อองค์ประกอบเชิงกายภาพอย่างไร

วัตถุประสงค์

เพื่อค้นหาวงศ์ประกอบในเชิงกายภาพและสัณฐานภายในของตลาดไม้ดอกต้นลำไย

คำถามวิจัย

- ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยกลุ่มผู้ค้าและกลุ่มผู้ซื้อว่าเป็นอย่างไร
- การแบ่งพื้นที่และการใช้พื้นที่ของตลาดอย่างไร
- รูปแบบ การจัดวาง และการใช้งานภายในร้านค้านั้นคืออะไร
- ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้งาน มีความสัมพันธ์ต่อยุทธศาสตร์ประกอบเชิงกายภาพอย่างไร

ภาพ 3-1 คำถามวิจัยจากวัตถุประสงค์ที่ 1

2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาองค์ประกอบเชิงพื้นที่และสังคม เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมกายภาพตลาดดอกไม้ต้นลำไย เชียงใหม่

- แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมของตลาดควรเป็นไปในทิศทางใด จึงจะสัมพันธ์และเหมาะสมกับองค์ประกอบในเชิงกายภาพและสังคม อย่างไร

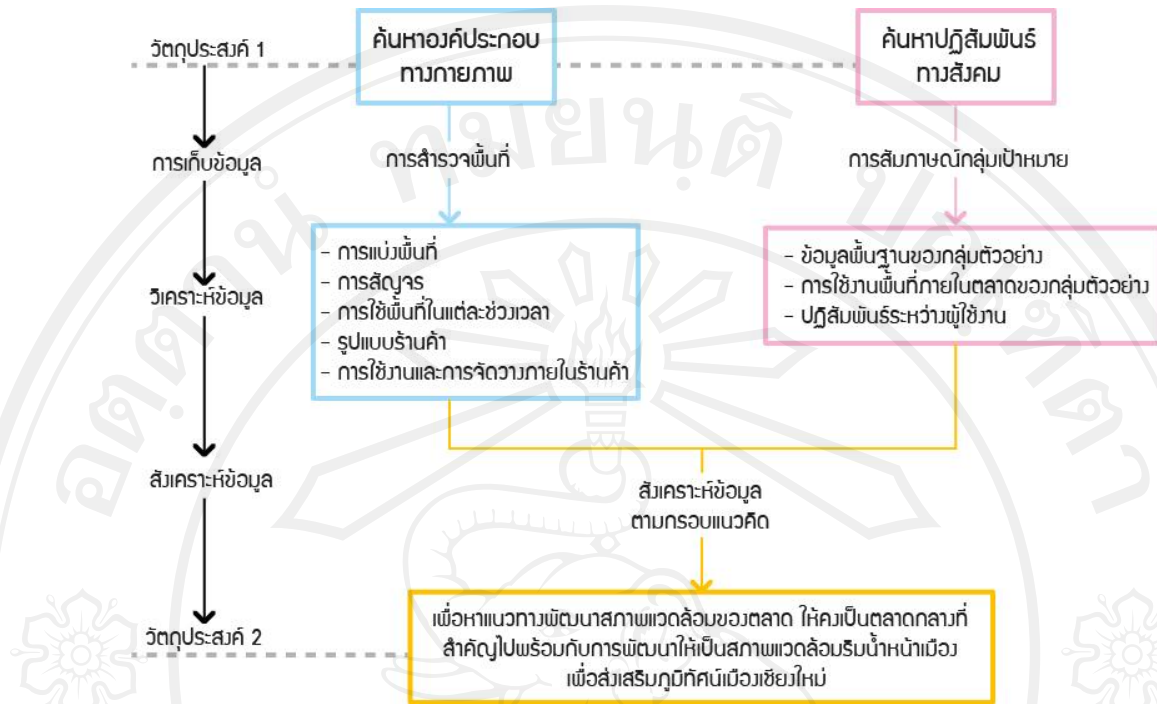
วัตถุประสงค์

เพื่อหาแนวทางการพัฒนาองค์ประกอบเชิงพื้นที่และสังคม
เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมกายภาพตลาดดอกไม้ต้นลำไย เชียงใหม่

คำถามวิจัย

แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมของตลาดควรเป็นไปในทิศทางใด จึงจะสัมพันธ์และเหมาะสมกับองค์ประกอบในเชิงกายภาพและสังคม อย่างไร

ภาพ 3-2 คำถามวิจัยจากวัตถุประสงค์ที่ 2



ภาพ 3-3 แผนการดำเนินงานวิจัย

3.2 การเก็บข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการประกอบการศึกษาในครั้งนี้ ใช้ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ซึ่งจำแนกตามแหล่งที่มา 2 ส่วนคือ

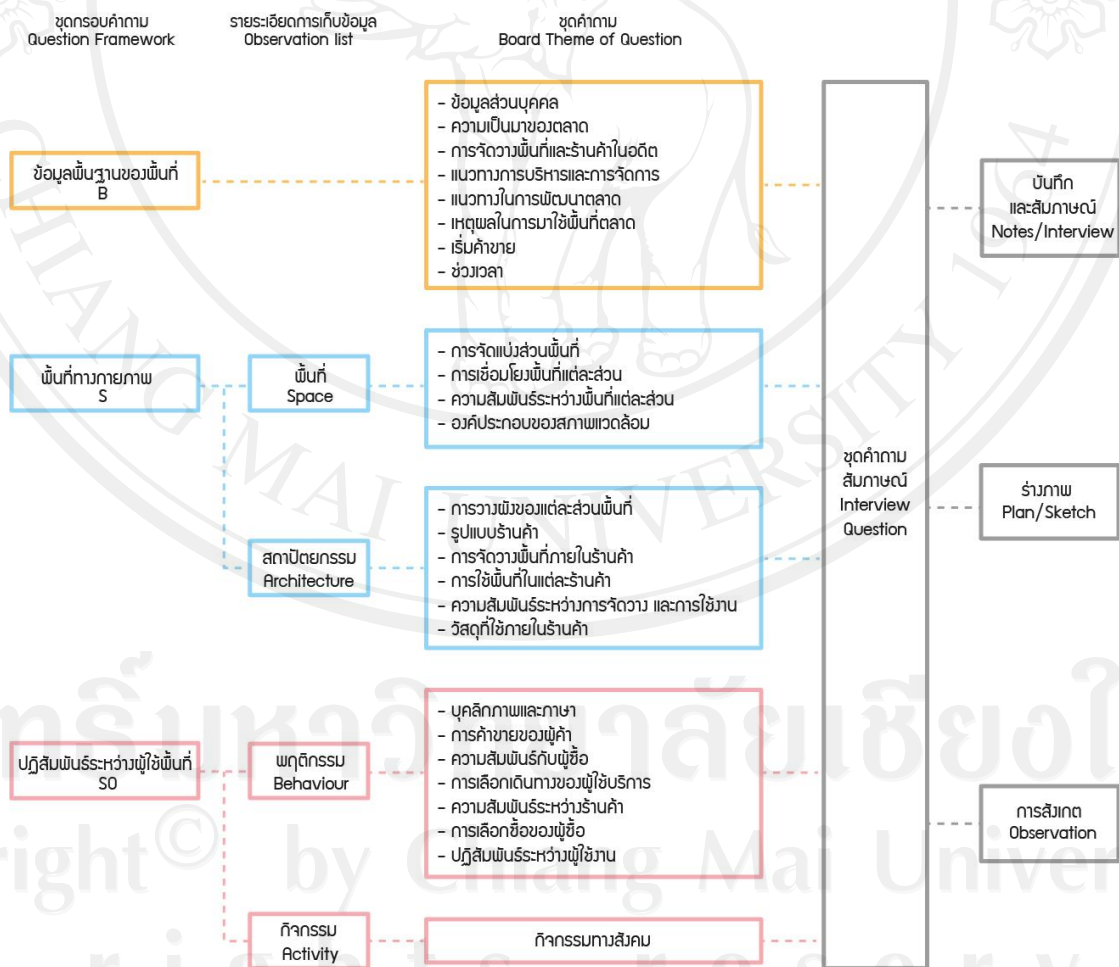
1) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลภาคสนามโดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยจะเข้าไปสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง การแบ่งพื้นที่ การใช้พื้นที่ รูปแบบ การจัดวาง การใช้งานภายในร้านค้า การใช้งานพื้นที่ภายในตลาด ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้งาน ปัญหาความต้องการ และแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมของตลาดเพื่อส่งเสริมภูมิทัศน์เมืองเชียงใหม่

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลแหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสารทางวิชาการ นิตยสาร วารสาร ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2.1 การเก็บข้อมูลภาคสนาม

เนื่องจากตลาดดอกไม้ต้นลำไย จังหวัดเชียงใหม่เป็นตลาดขายสินค้าเฉพาะที่เปิดตลาดทั้ง 24 ชั่วโมง การสำรวจพื้นที่ภายในตลาดดอกไม้ต้นลำไยเชียงใหม่ จึงเป็นการเก็บข้อมูลทั้งสองช่วงเวลาเป็นระยะเวลาต่อเนื่อง 2 สัปดาห์

โดยก่อนการลงพื้นที่เพื่อทำการเก็บข้อมูลได้มีการเตรียมชุดกรอบคำถาม (Question Framework) เพื่อเป็นกรอบในการเก็บที่เหมาะสม โดยนำคำถามวิจัยมาแยกย่อยให้ละเอียดเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป ซึ่งจากรายละเอียดในการเก็บข้อมูลเป็นการเตรียมตัวเพื่อการเก็บข้อมูลเบื้องต้นในพื้นที่เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นที่ทางกายภาพตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งขึ้นเพื่อนำข้อมูลที่ได้เป็นฐานข้อมูลในการสร้างคำถามในการสัมภาษณ์รายบุคคลต่อไป ดังภาพที่ 3-4



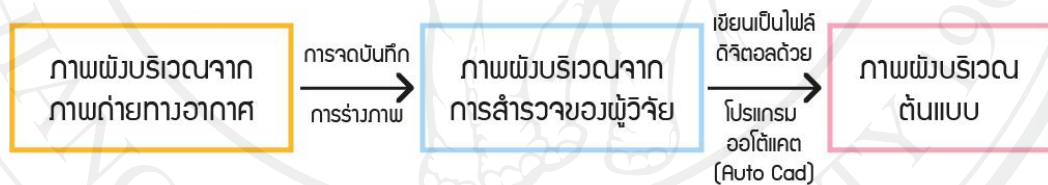
ภาพ 3-4 ชุดกรอบคำถาม

จากรายละเอียดในการเก็บข้อมูลข้างต้นเป็นการเตรียมตัว เพื่อการเก็บข้อมูลเบื้องต้นในพื้นที่เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นที่ทางกายภาพตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งขึ้น เพื่อนำข้อมูลที่ได้เป็นฐานข้อมูลในการสร้างคำถามในการสัมภาษณ์รายบุคคลต่อไป ซึ่งแบ่งการเก็บข้อมูลเป็นส่วนดังต่อไปนี้

การเก็บข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial data)

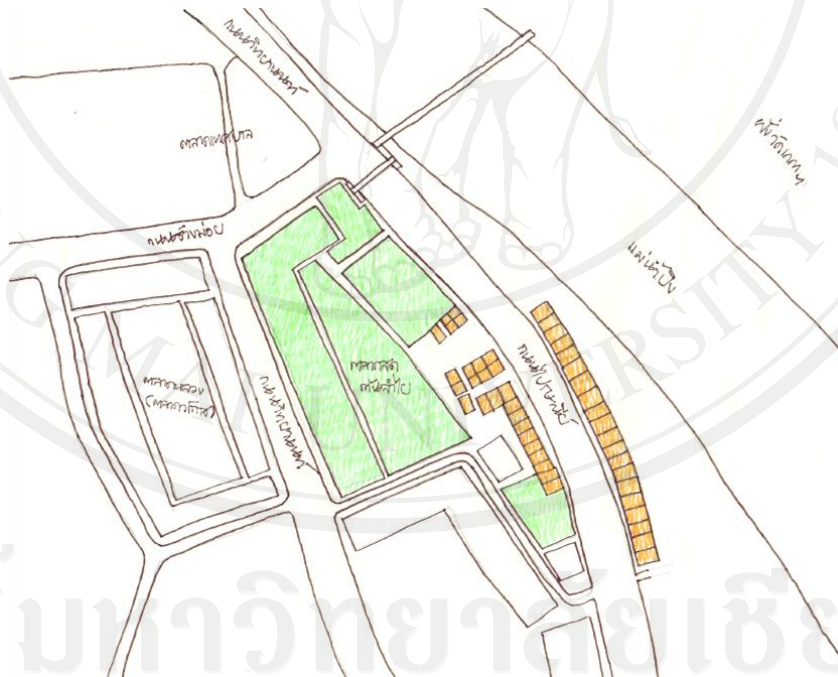
การเก็บข้อมูลพื้นที่กายภาพใช้การร่างภาพผังบริเวณทั้งหมดก่อนมีกระบวนการในการจัดการเก็บข้อมูลผังบริเวณ ดังภาพ 3-5 ถึง 3-8 ดังนี้

- นำภาพถ่ายทางอากาศของตลาดต้นลำไย มาเป็นแนวทางในการร่างเส้นทางและการจัดตั้งร้านค้าทั้งหมดภายในอาณาเขตบริเวณของตลาดทั้งหมด
- เดินทางสำรวจพื้นที่จริงตามภาพถ่ายทางอากาศแล้ววาดภาพตามพื้นที่จริง
- เปรียบเทียบภาพถ่ายทางอากาศกับข้อมูลเดินสำรวจในโปรแกรมออโตแคด (AutoCAD) เพื่อให้ได้ผังบริเวณที่เป็นลายเส้นที่ถูกต้องชัดเจนและสะดวกต่อการจัดบันทึก

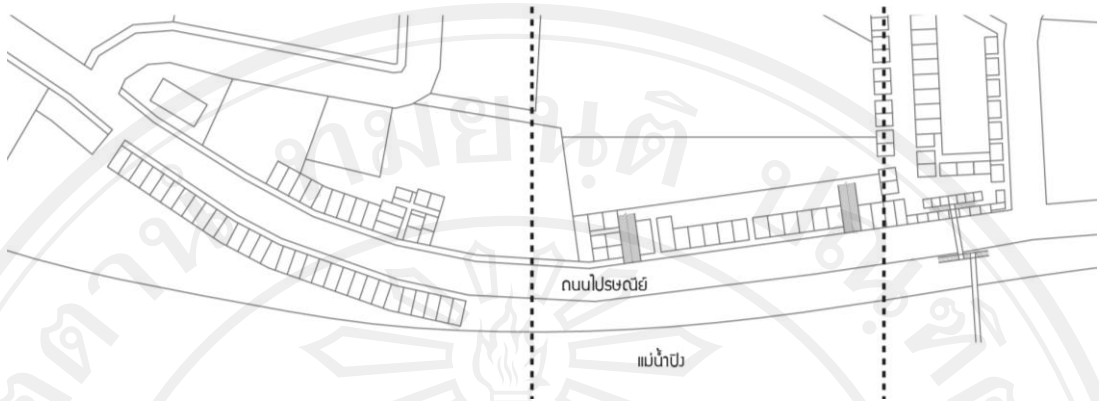


ภาพ 3-5 กระบวนการสร้างผังบริเวณของตลาดดอกไม้ต้นลำไย

ภาพ 3-6 ภาพถ่ายทางอากาศของตลาดดอกไม้ต้นลำไย

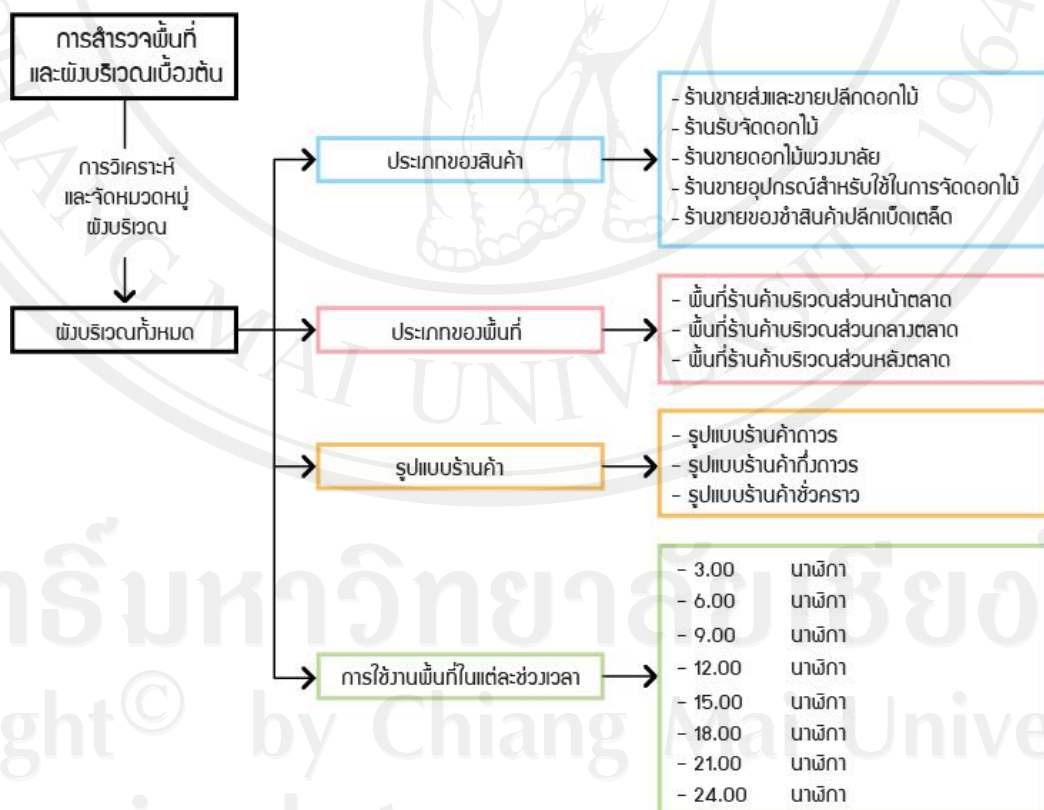


ภาพ 3-7 ภาพร่างผังบริเวณจากการเดินสำรวจของผู้วิจัย



ภาพ 3-8 แผนผังบริเวณของตลาดดอกไม้ตลาดต้นลำไยที่เขียนด้วยโปรแกรมออโตแคด

จากการสำรวจพื้นที่เบื้องต้นสามารถแบ่งกลุ่มภาพผังบริเวณออกเป็นแต่ละหัวเรื่องที่น่าสนใจในการตอบคำถามวิจัยในส่วนพื้นที่ทางกายภาพ แบ่งออกเป็น 4 ผังบริเวณ 1) ประเภทของร้านค้า 2) ประเภทของพื้นที่ 3) รูปแบบร้านค้า และ 4) การใช้งานพื้นที่ในแต่ละช่วงเวลา ดังภาพที่ 3-9



ภาพ 3-9 ใ้หมวดหมู่ของผังบริเวณทั้งหมดของตลาดต้นลำไย

ข้อมูลจากภาพ 3-9 เป็นการแบ่งหมวดหมู่ของผังบริเวณ เป็นข้อมูลนำไปใช้ในการวิเคราะห์ในพื้นที่ทางกายภาพสังคมและเป็นฐานข้อมูลในการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายต่อไป

3.2.2 การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายภายในตลาด

จากการพิจารณาข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเบื้องต้นและการเก็บข้อมูลผังบริเวณตลาดดอกไม้ ต้นลำไย นำมาใช้สร้างเป็นชุดคำถามในการสัมภาษณ์กับกลุ่มบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้พื้นที่ภายในตลาดดอกไม้ตลาดต้นลำไย โดยแบ่งได้ออกเป็น 3 กลุ่มเป้าหมาย คือ 1) ผู้ค้า 2) ผู้ซื้อ และ 3) เจ้าของตลาด สรุปข้อมูลกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ดังนี้

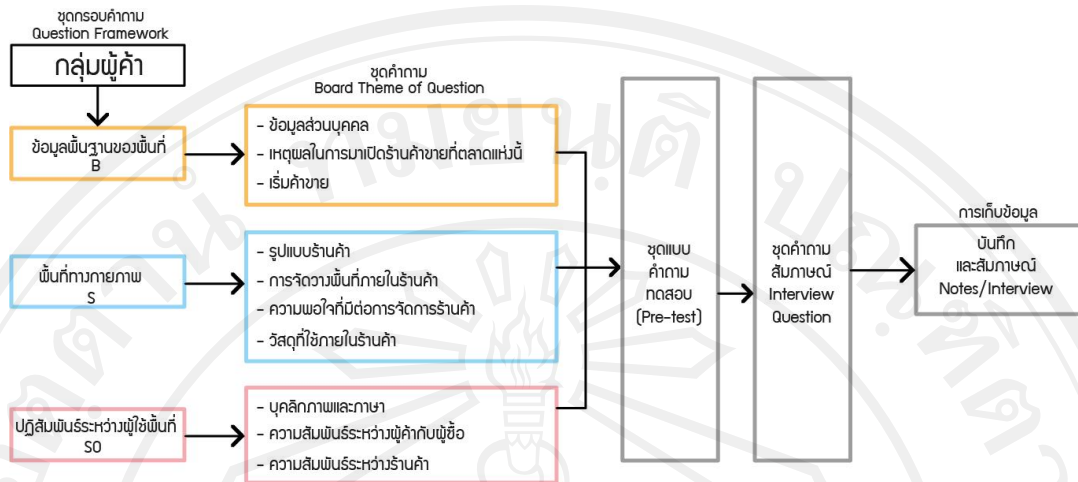
- 1) ผู้ค้า ชายจำนวน 9 คน หญิง จำนวน 11 คน รวม 20 คน
 - 2) ผู้ซื้อ ชาย จำนวน 12 คน หญิง จำนวน 19 คน รวม 33 คน
 - 3) เจ้าของตลาด (เทศบาลนครเชียงใหม่) ชาย จำนวน 1 คน
- รวมจำนวนผู้ถูกสัมภาษณ์ทั้งหมด 54 คน

ในแต่ละกลุ่มจะมีชุดคำถามและวิธีการคัดเลือกผู้สัมภาษณ์ที่แตกต่างกัน ซึ่งอธิบายรายละเอียดในแต่ละกลุ่มเป้าหมายดังนี้

1) กลุ่มผู้ค้า

การเลือกผู้ค้ามาจากการเดินสำรวจพื้นที่ จากจำนวนผู้ค้าภายในตลาด ทั้งหมดประมาณ 90 ร้าน ผู้วิจัยได้สุ่มคัดเลือกตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมตามประเภทที่กำหนดและตามความสนใจในการให้สัมภาษณ์ จำนวน 20 ร้าน

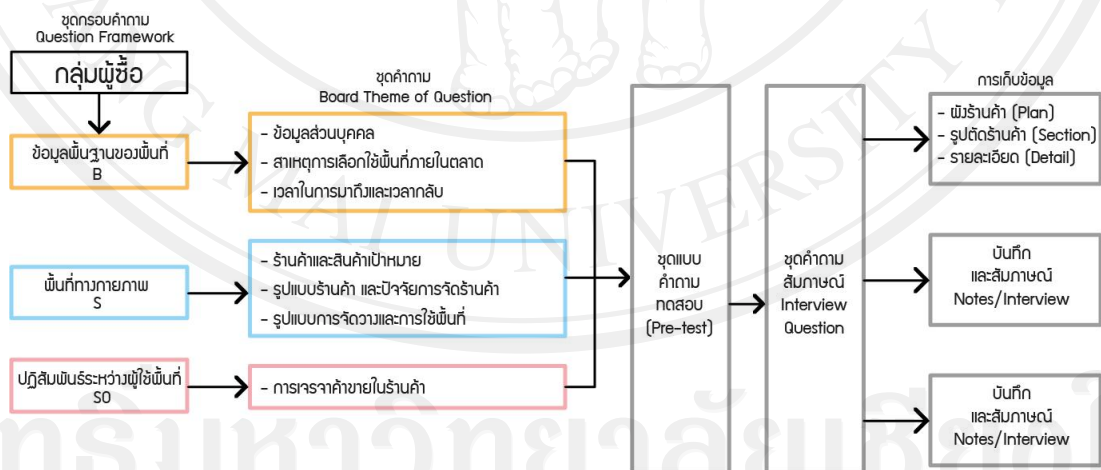
คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์นั้น นำมาจากชุดกรอบคำถาม แบ่งออกเป็นหัวข้อตามที่กำหนดไว้ คือ ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ (B) พื้นที่ทางกายภาพ (S) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้พื้นที่ (So) โดยเป็นหัวข้อหรือแนว (Subject/Theme) เพื่อให้ได้คำตอบที่ไม่ได้จำกัดอยู่ในกรอบเกินไป มีประเด็นที่ถามคำถาม ดังภาพที่ 3-10



ภาพ 3-10 ชุดคำถามกลุ่มผู้ค้า

2) กลุ่มผู้ซื้อ

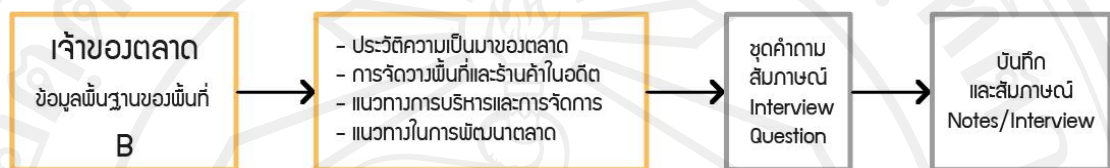
กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้เป็นผู้ที่มาใช้บริการตลาดในฐานะผู้ซื้อ ใช้วิธีการคัดเลือกจากการสุ่มบุคคลในพื้นที่ตามประเภทของสินค้าโดยก่อนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยมีการชี้แจงถึงรายละเอียดต่างๆ ของงานวิจัย และสอบถามถึงความเต็มใจของกลุ่มผู้ซื้อ ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากผู้ซื้อ จำนวน 33 มีประเด็นคำถามดังภาพที่ 3-11



ภาพ 3-11 ชุดคำถามผู้ซื้อ

3) เจ้าของตลาด

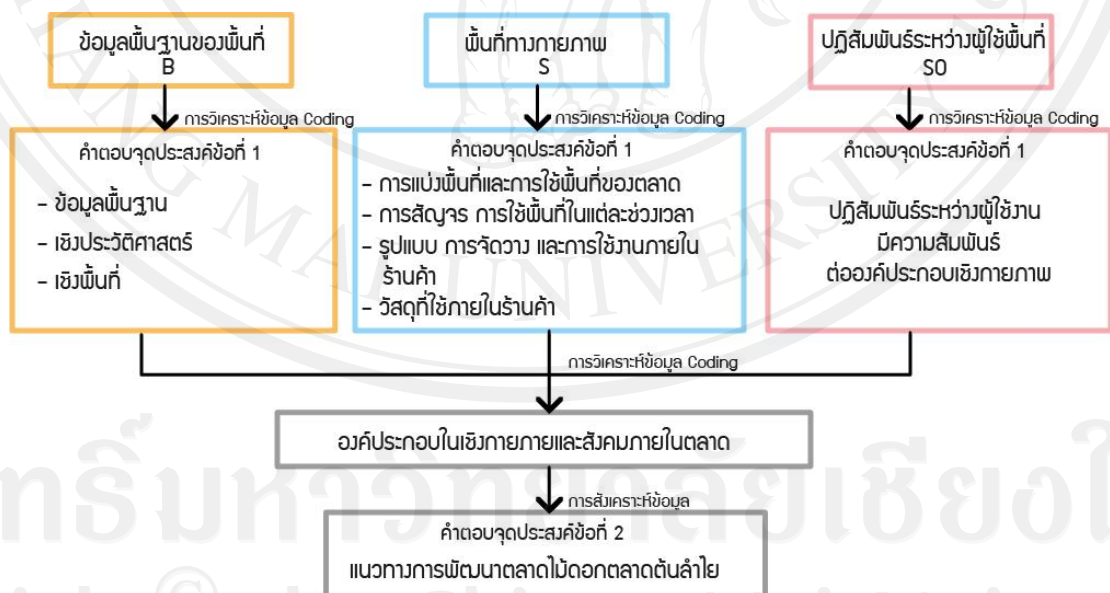
ในส่วนของผู้เป็นเจ้าของตลาดเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกในประเด็นข้อมูลพื้นฐาน (Basic Data หรือ B) โดยการตั้งชุดคำถามที่ได้จากคำถามวิจัยและชุดกรอบคำถามในการสัมภาษณ์ข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของตลาด พัฒนาการของตลาดเกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา การจัดแบ่งพื้นที่ การจัดการและการคัดกรองผู้ค้า และแนวคิดในการพัฒนาตลาดให้คงอยู่ถึงปัจจุบัน ดังภาพที่ 3-12



ภาพ 3-12 ลำดับการสร้างชุดคำถามของผู้เป็นเจ้าของตลาด

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมาจัดหมวดหมู่แล้ววิเคราะห์และตอบคำถามวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ดังภาพ 3-13



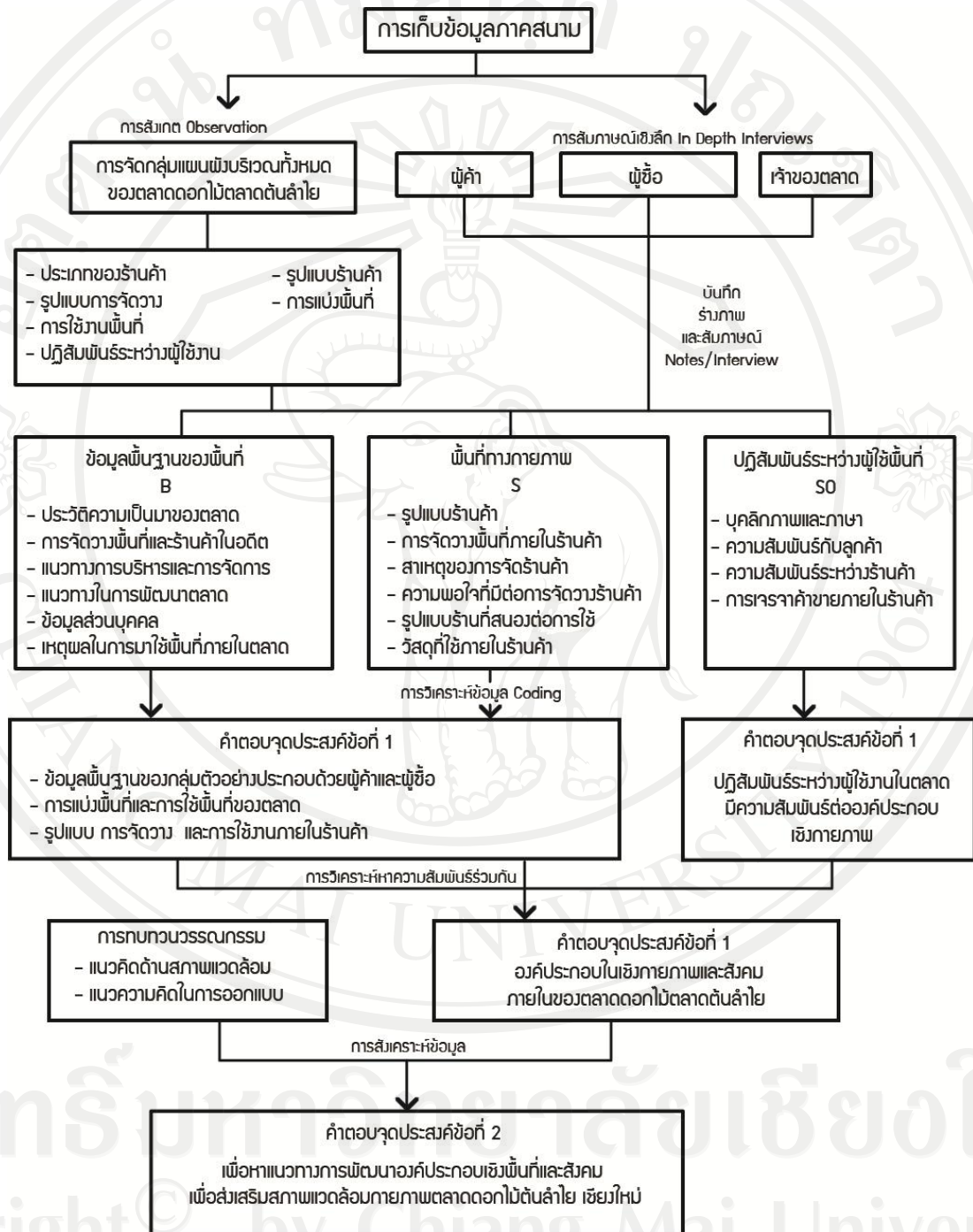
ภาพ 3-13 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4 การสังเคราะห์ข้อมูล

การสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาสภาพแวดล้อมของตลาด ให้คงเป็นตลาดกลางที่สำคัญไปพร้อมกับการพัฒนาให้เป็นสภาพแวดล้อมริมร้านหน้าเมือง เพื่อส่งเสริมภูมิทัศน์เมืองเชียงใหม่ จากการนำผลสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 มาใช้ในการสังเคราะห์ร่วมกับกรอบความคิดจากการทบทวนวรรณกรรมผลสรุปในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2



ภาพ 3-14 การสังเคราะห์ข้อมูล



ภาพ 3-15 แผนภูมิวิธีการดำเนินงานวิจัยทั้งหมด

กล่าวโดยสรุป เนื้อหาของบทที่ 3 เป็นการนำเอาวัตถุประสงค์มาแจกแจงและวางแนวทางการวิจัยให้ได้ข้อมูล โดยใช้กรอบทฤษฎีแนวคิดที่วางไว้ในการทบทวนวรรณกรรม จะเห็นได้ว่าการได้มาซึ่งกระบวนการวิจัยมีหลักการ กระบวนการตามวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวางแนวทางวิจัยให้การวางมโนทัศน์ (Mind Map) ของงานวิจัยอย่างมีลำดับขั้นตอน ซึ่งในบทต่อไปจะเป็นการนำข้อมูลจากภาคสนามมาตอบวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ต่อไป



ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved